

Vključevanje ciljev varstva in rabe voda v postopke CPVO

Ljubljana, 6. marca 2018

Katarina Celič, sekretarka
Sektor za strateško presojo vplivov na okolje, MOP

Vsebina

- Osnove CPVO – direktiva EU, predpisi RS
- Vloga DRSV v postopku – dosedanje izkušnje, kako naprej
- Primer CPVO: Program sladkovodnega ribištva

CPVO = celovita presoja vplivov na okolje =
strateška presoja = presoja planov in programov

CPVO je postopek!

Direktiva 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje

„...direktiva je postopkovne narave in njene zahteve naj bi se vključile bodisi v obstoječe postopke v državah članicah bodisi v postopke, uvedene posebej v ta namen...“

Zakon o varstvu okolja, členi 39-47

„... Zaradi uresničevanja načel trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive je treba v postopku priprave plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presajo vplivov njegove izvedbe na okolje, s katero se ugotovijo in ocenijo vplivi na okolje ter vključenost zahtev varstva okolja, ohranjanja narave, varstva človekovega zdravja in kulturne dediščine v plan, ter pridobiti potrdilo ministrstva o sprejemljivosti njegove izvedbe na okolje.“

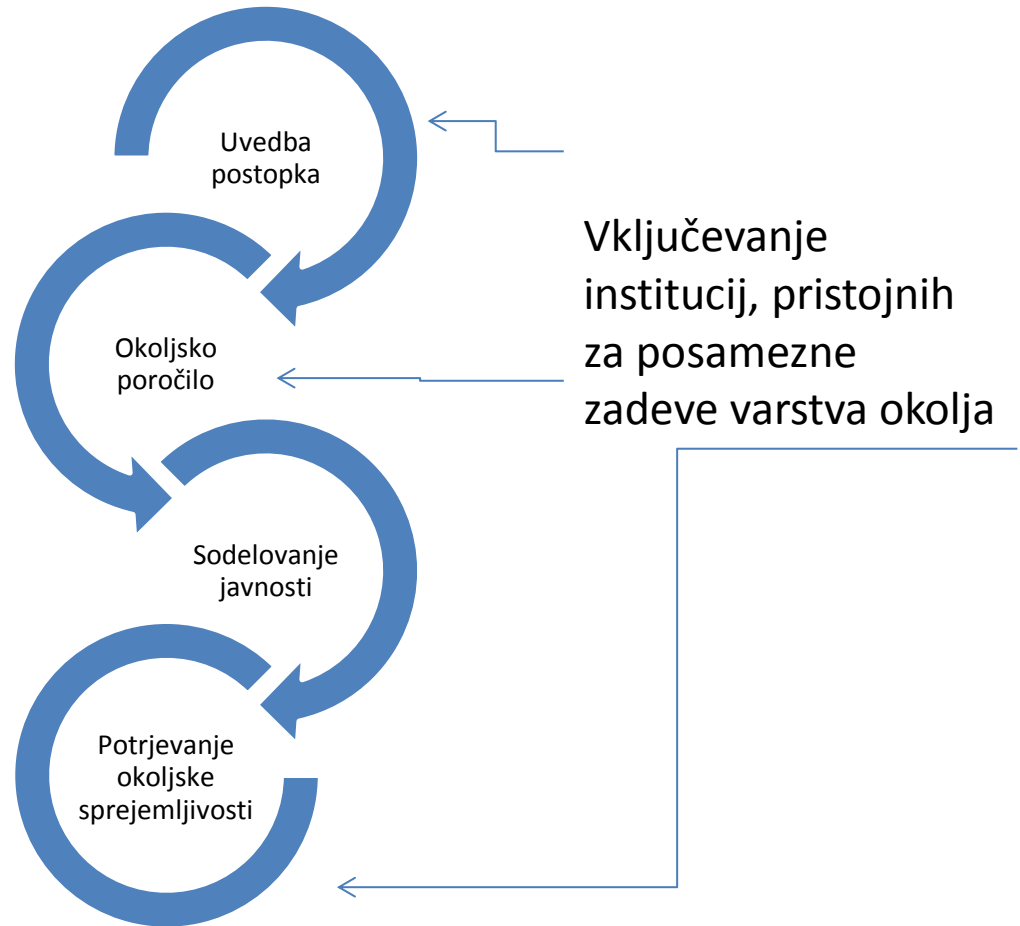
Plani, programi, načrti...

- Različni sektorji: urejanje prostora, upravljanje voda, gospodarjenje z gozdovi, ribištvo, rudarstvo, kmetijstvo, energetika, industrija, promet, ravnanje z odpadki in odpadnimi vodami, oskrba prebivalstva s pitno vodo, telekomunikacije in turizem
- Občinski in državni, mednarodni (bilateralni)
- Hierarhija - Strateški, operativni, izvedbeni
- Pravno ne/zavezujoči
- Predpisani z zakonom, zahtevani od EU, politične odločitve
- Različni pripravljavci, različni *odločevalci* in različni postopki priprave/sprejemanja

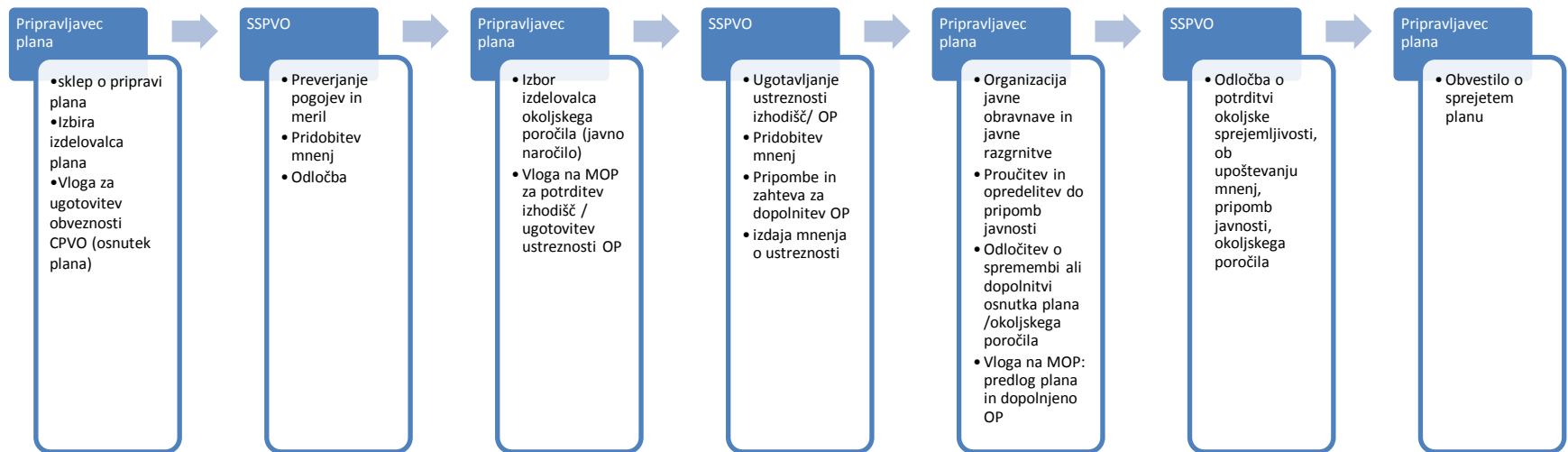
O čem ne bomo govorili

- Posebnosti v postopku priprave in sprejemanja prostorskih načrtov – OPN, OPPN, DPN
- Čezmejni postopki v primeru čezmejnih vplivov
- Presoja sprejemljivosti na varovana območja narave po ZON

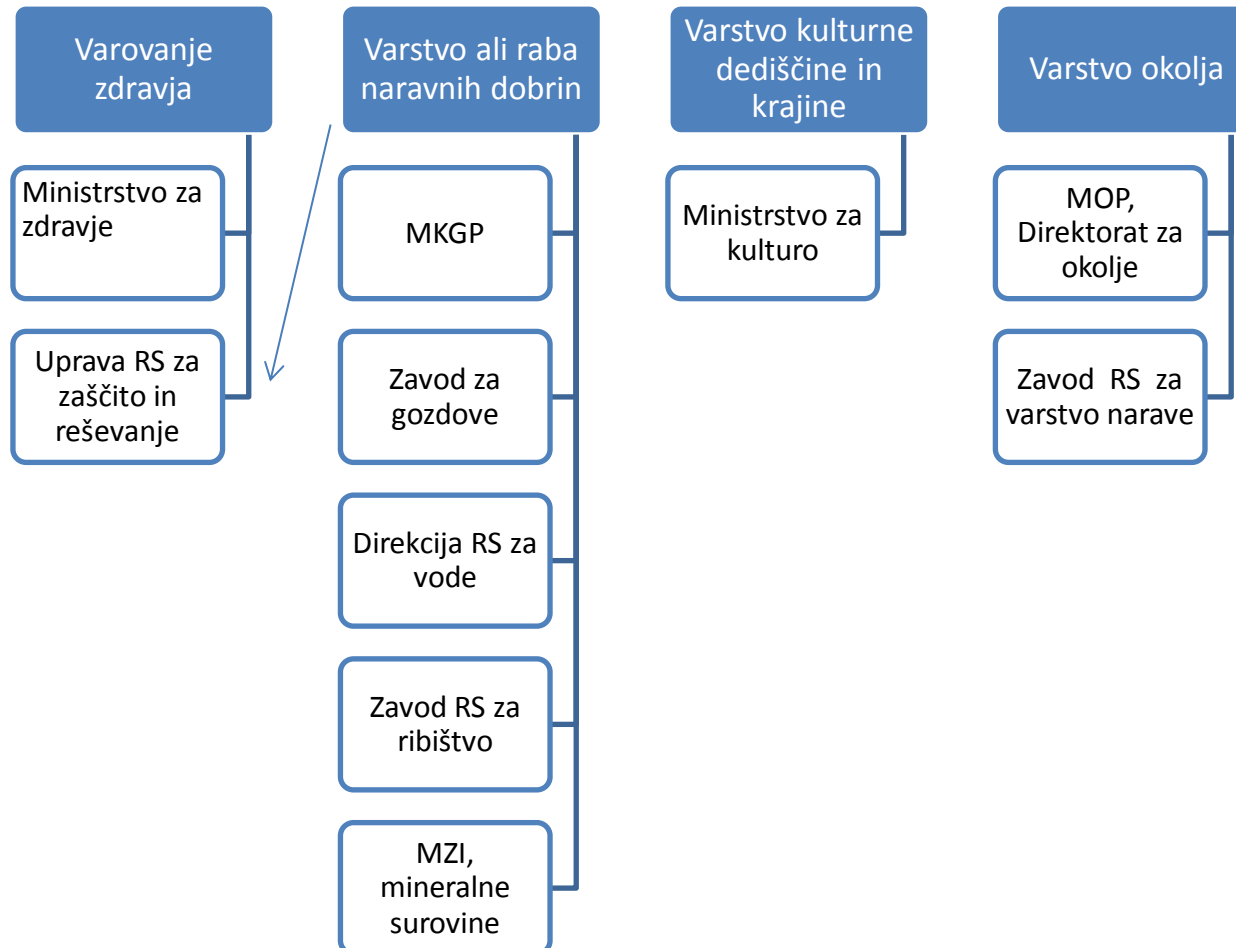
Faze CPVO

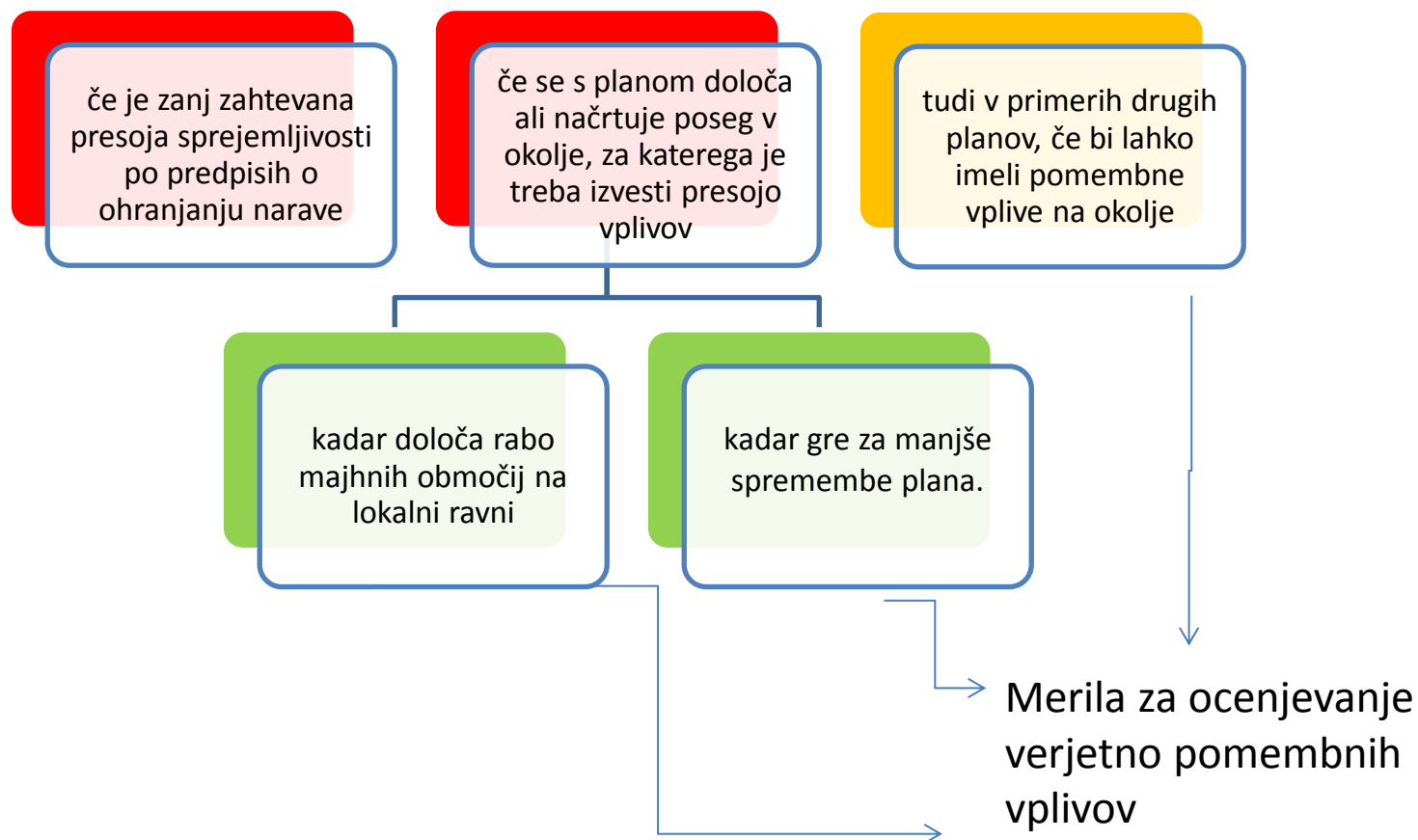
Integracija CPVO v postopek priprave plana

Vključevanje institucij = ministrstev in drugih organizacij, ki so glede na vsebino plana pristojne za posamezne zadeve varstva okolja, varstvo ali raba naravnih dobrin, krajine, varstvo zdravja ljudi ali varstvo kulturne dediščine

1. faza – ugotovitev obveznosti izvedbe CPVO

Merila 1- značilnosti plana

- v kolikšni meri plan predstavlja osnovo za posege v okolje, projekte in druge dejavnosti, bodisi glede na lokacijo, značilnosti, velikost in razmere obratovanja bodisi z dodeljevanjem sredstev,
- koliko plan vpliva na druge načrte in programe, vključno s tistimi v hierarhiji,
- pomembnost plana za vključevanje okoljskih vidikov, zlasti zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja,
- okoljski problemi, ki se nanašajo na načrt ali program,
- pomembnost plana za izvajanje okoljske zakonodaje in/ali politike (npr. načrti in programi, povezani z ravnanjem z odpadki ali varstvom voda)

Merila 2 - Značilnosti vplivov in območij, ki bodo verjetno prizadeta

- verjetnost, trajanje, pogostnost in popravljivost vplivov,
- kumulativne značilnosti vplivov,
- čezmejne značilnosti vplivov,
- tveganje za zdravje ljudi ali za okolje (npr. zaradi nesreč),
- velikost in prostorski obseg vplivov (območje in število ljudi, ki bi lahko bili prizadeti),
- pomen in ranljivost območij, ki bi lahko bila prizadeta zaradi:
 - posebnih naravnih značilnosti ali kulturne dediščine,
 - preseženih okoljskih standardov kakovosti ali mejnih vrednosti,
 - intenzivne rabe prostora,
- vplivi na območja ali krajine s priznanim varstvenim statusom

Podrobneje o merilih na posebnem seminarju!

Primeri mnenj

Pogoje s strani upravljanja z vodami smo podali v smernicah k osnutku predmetnega prostorskega akta, ki so bile izdane pod številko 35020-213/2017-2, z dne 4. 12. 2017. Vpliv na vodni režim bomo preverjali tekom pridobitve pozitivnega mnenja k osnutku prostorskega akta ter v postopku pridobitve vodnega soglasja.

Osnutek OPPN za del območja EUP ST06 - OPPN Mgs1, medgeneracijsko središče Starše, ki ga je pod številko U 023/2017/1 meseca oktobra 2017 izdelalo podjetje BIPRO-tim d.o.o., Cafova ulica 2, 2000 Maribor in smo ga prejeli na zgoščenki (tekstualni in grafični del), **ne bo verjetno pomembneje vplival na okolje s stališča vpliva predvidenih ureditev na vodni režim in stanje voda ter varstva pred škodljivim delovanjem voda.**

Po pregledu tekstualnega in grafičnega dela osnutka predloga Gozdnogospodarskega načrta GGE (2017-2026) ugotavljamo, da predlog načrta obsega večje gozdne površine kjer je prisotna močno razvejana rečna mreža površinskih voda s hudourniškim značajem kot tudi večja območja podzemne vode. Poleg tega se gozdne površine prekrivajo tako z varovanimi (vodovarstvenimi) območji kot tudi ogroženimi (poplavnimi in erozijskimi) območji. Gozd je glede na vode in vodni režim aktiven dejavnik tako pri ohranjanju vodnega režima kot tudi pri ohranjanju kakovosti vode.

Plan predvideva ukrepe za ohranjanje teh dejavnosti, problematično pa je poseganje z gradnjo vlak in gozdnih poti, ki lahko spremenijo odtočne karakteristike in povečajo površinsko erozijo. Predvidevamo, da bo s pridobitvijo vodnih soglasij za gradnjo gozdnih prometnic zmanjšan tudi ta vpliv na minimum tako, da pri uresničevanju gozdnogospodarskega načrta ne pričakujemo bistvenega vpliva na vode in vodni režim, kljub temu da se je površina gozdov v zadnjih desetih letih malenkostno zmanjšala.

Po pregledu predmetnega osnutka oz. gradiva objavljenega na spletnem stražniku Ministrstva za okolje in prostor je ugotovljeno, da pri izdelavi osnutka 1. sprememb in dopolnitev občinskega prostorskega načrta Občine Kuzma **niso bile v celoti upoštewane** Splošne smernice s področja upravljanja z vodami.

V skladu s tretjim odstavkom 47a. člena Zakona o prostorskem načrtovanju-ZPNačrt pristojni nosilci urejanja prostora, ki v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, sodelujejo v postopku celovite presoje vplivov na okolje, v prvem mnenju podajo tudi svoje mnenje o verjetnosti pomembnejših vplivov občinskega prostorskega načrta na okolje z vidika njihove pristojnosti. Ugotovljeno je, da predlagane spremembe in dopolnitve ne posegajo na varstvena in ogrožena območja, zato ugotavljamo, da navedeni plan ne bo pomembneje vplival na okolje s stališča vpliva izvedbe plana na vodni režim in stanje voda ter varstvo pred škodljivim delovanjem voda.

Kaj pričakujemo od mnenj v 1. fazi

Bolj ustrezna

- Navajajo bistvene ugotovljene značilnosti plana in njegove verjetne vplive
- So skladna s fazo priprave plana in CPVO
- Razumejo nivo (hierarhijo) plana
- Omogočajo obrazložitev odločbe

Manj ustrezna

- Mnogo URL, malo vsebine
- Vsebujejo le izrek, ne pa tudi obrazložitve
- Izražajo stališče glede obveznosti izvedbe CPVO in ne navajajo verjetnosti pomembnih vplivov
- so sama s sabo v nasprotju (Ni skladen s smernicami in NI pomembnih vplivov)
- So prepozna: rok za odločbo = 30 dni

Tema za diskusijo!

2. faza – okoljsko poročilo

- (1) Pripravljavec plana, za katerega se izvede celovita presoja vplivov na okolje, mora pred izvedbo celovite presoje vplivov na okolje zagotoviti okoljsko poročilo, v katerem se opredelijo, opišejo in ovrednotijo vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, ob upoštevanju ciljev in geografskih značilnosti območja, na katerega se plan nanaša.
- (2) Okoljsko poročilo mora vsebovati informacije, potrebne za celovito presojo vplivov plana na okolje, pri njegovi pripravi pa se praviloma uporablja obstoječe znanje in postopki vrednotenja ter upošteva vsebina in natančnost plana.
- (3) Iz okoljskega poročila mora biti razvidno tudi, kako je pripravljavec pri izdelavi plana upošteval okoljska izhodišča, in predvideni način spremljanja vplivov plana na okolje pri njegovem izvajanju.

Informacije, ki jih mora zajeti okoljsko poročilo (po Direktivi)

1. oris vsebine in glavnih ciljev načrta ali programa ter razmerje do drugih ustreznih načrtov in programov;
2. pomembni vidiki trenutnega stanja okolja in verjeten razvoj stanja okolja, če se načrt ali program ne bi izvedel;
3. okoljske značilnosti območij, ki bi lahko bila znatno prizadeta;
4. vsi obstoječi okoljski problemi, ki so pomembni za načrt ali program, predvsem tisti, ki so povezani s kakršnimi koli območji posebnega okoljskega pomena, kakršna so območja, določena na podlagi direktiv 79/409/EGS in 92/43/EGS;
5. okoljevarstveni cilji, določeni na mednarodni ravni, ravni Skupnosti ali ravni države članice, ki so pomembni za načrt ali program, ter način upoštevanja teh ciljev in vseh okoljskih vidikov pri pripravi načrta ali programa;
6. verjetni znatni vplivi na okolje (sekundarni, kumulativni, sinergijski, kratko-, srednje- in dolgoročni, trajni in začasni, pozitivni in negativni), vključno z vplivi na biotsko raznovrstnost, prebivalstvo, zdravje ljudi, živalstvo, rastlinstvo, tla, vodo, zrak, podnebne dejavnike, materialne dobrine, kulturno dediščino skupaj z arhitekturno in arheološko dediščino, krajino ter medsebojna razmerja teh dejavnikov;
7. predvideni ukrepi za preprečitev, zmanjšanje in čim popolnejšo odpravo posledic kakršnih koli znatnih škodljivih vplivov izvajanja načrta ali programa na okolje;
8. oris razlogov za izbiro obravnavanih drugih možnosti in opis poteka presoje skupaj z vsemi težavami (kakršne so tehnične pomanjkljivosti ali pomanjkanje znanja in izkušenj) pri zbiranju potrebnih informacij;
9. opis predvidenih ukrepov, ki se nanašajo na spremljanje in nadzor stanja;
10. netehnični povzetek v prejšnjih točkah navedenih informacij.

>> UREDBA o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje

Zagotavljanje kakovosti okoljskega poročila

„Države članice zagotovijo, **da so okoljska poročila dovolj kakovostna**, da izpolnjujejo zahteve te direktive.....“

55. člen ZVO (kakovost okoljskega poročila in poročila o vplivih na okolje)

MOP spodbuja zagotavljanje kakovosti okoljskih poročil zlasti tako, da:

1. objavlja katalog strokovnih znanj, priporočil in smernic za izdelavo poročil na svetovnem spletu;
2. po potrebi organizira usposabljanje za izdelovalce poročil in institucije, pristojne za posamezne zadeve varstva okolja, in
3. izvaja druge naloge.

MOP vodi na svetovnem spletu evidenco oseb, ki so izdelale okoljska poročila, ki vsebuje:

1. firmo in sedež osebe,
2. datum začetka postopka celovite presoje vplivov na okolje ter
3. podatke o vrsti plana.

MOP na svetovnem spletu objavi kopijo pravnomočnega potrdila – odločbe o potrditvi okoljske sprejemljivosti plana.

Ugotavljanje ustreznosti okoljskega poročila

„Države članice zagotovijo, **da so okoljska poročila dovolj kakovostna**, da izpolnjujejo zahteve te direktive.....“

Po predpisih RS:

- Pogoj za javno razgrnitev in javno obravnavo (izjema v ZUPUDPP)
- Mnenje o vsebini in obsegu OP – neobvezno (*scoping*)
- Obvezno sodelovanje institucij, pristojnih za posamezne zadeve varstva okolja
- Ministrstvo jih pozove, da „v 21 dneh pošljejo pisno mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje s stališča njihove pristojnosti, ali pisno sporočijo, da okoljsko poročilo ne omogoča presoje vplivov izvedbe plana na okolje in ga je zato treba dopolniti z dodatnimi ali podrobnejšimi informacijami, sicer se šteje, da je okoljsko poročilo ustrežno.“

Kakšno naj bo mnenje o ustreznosti OP

- Izdano v 21 dneh
- Strokovno mnenje = ali OP omogoča presojo z vidika vpliva na vode (vodni režim, stanje voda..) ali, sicer pripombe in zahteve za dopolnitev
≠ recenzija ≠ revizija
- Pomembno:
 - ali so pri pripravi OP upoštevani programski dokumenti z delovnega področja in njihovi okoljski cilji
 - Ali je stanje okolja pravilno ugotovljeno in opisano
 - Ali so bili opredeljeni vsi pomembni vplivi izvedbe plana
 - Ali so bili uporabljeni pravi viri in strokovne podlage
 - ali so omilitveni ukrepi ustrezni
 - itd
- Manj pomembno – pravilno citiranje Url, pravilna raba strokovnih izrazov

Tema za posebno delavnico!

Prenova sistema zagotavljanja kakovosti okoljskega poročila

Paralelno PVO (Uredba o vsebini poročila o vplivih nameravanega posega na okolje in načinu njegove priprave)

Pripravljaivec plana zagotovi, da poročilo pripravijo usposobljeni strokovnjaki. Šteje se, da so strokovnjaki usposobljeni, če imajo najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih prve stopnje v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje, in delovne izkušnje s področja presoje dejavnikov (*vpliv na vodo npr. hidromorfologijo, količino in kakovost, poplavno ogroženost*). Vodja izdelave poročila mora izkazati usposobljenost z referencami s področja presoje vplivov na okolje.

(4) Vodja izdelave poročila s podpisom potrdi:

- strokovnost poročila,
- resničnost v poročilu navedenih podatkov,
- skladnost vsebin poročila z uredbo,
- da so bili pri pripravi poročila glede na pravne in tehnične omejitve upoštevani in uporabljeni najnovejša znanstvena dognanja ter ustrezne metode in informacije o drugih relevantnih okoljskih presojah.

Vprašanje za diskusijo – kakšne vrste izobrazba , kateri študijski programi, katere delovne izkušnje so primerni, ustrezni in dajejo dovolj znanja za presojo vplivov na vode? **Ali za naslednjo delavnico..**

3. faza – potrditev okoljske sprejemljivosti plana

- Pripravlavec plana mora v čim večji meri upoštevati pisna mnenja in pripombe na OP,ter mnenja in pripombe javnosti...., plan in okoljsko poročilo ustrezno spremeniti ali dopolniti in ju poslati ministrstvu;
- Če ministrstvo presodi, da se je plan po javni razgrnitvi bistveno spremenil, ponovno pozove institucije, pristojne za posamezne zadeve varstva okolja, da pošljejo pisno mnenje o sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na okolje s stališča svoje pristojnosti;
- MOP v 30 dneh od prejema plana izda odločbo, s katero okoljsko sprejemljivost plana potrdi ali zavrne, glede na sprejemljivost vplivov izvedbe plana na okolje.

Primer upoštevanja okoljskih vidikov s področja voda: Okoljsko poročilo za **Program upravljanja rib v celinskih vodah RS za obdobje 2010-2021**

- Pripravljaivec programa - MKO; Sektor za ribištvo (+ ZZRS),
- Naročnik OP - MKO, sektor za CPVO
- Za izdelavo OP smo iskali strokovnjake z ustrezno izobrazbo in znanstvenimi ali strokovnimi izkušnjami
 - Limnologija, sladkovodni in obvodni ekosistemi, ekologija sladkovodnih organizmov, ihtiologija
 - Kvaliteta vode, biološko in kemično stanje voda

5. PODATKI O STANJU OKOLJA	27
5.1. PRIKAZ OBSTOJEČEGA STANJA OKOLJA.....	28
5.2. STANJE OKOLJA IN RAZVOJ OKOLJA BREZ IZVAJANJA PROGRAMA	45
5.3. PRIKAZ VARSTVENIH, VAROVANIH, ZAVAROVANIH, DEGRADIRANIH IN DRUGIH OBMOČIJ TER POVZETEK VELJAVNIH PRAVNIH REŽIMOV	47

5.1. Prikaz obstoječega stanja okolja

5.1.1. Vode

Vodna bilanca v Sloveniji

1. Površinske vode

Ekološko stanje površinskih voda

Vodotoki

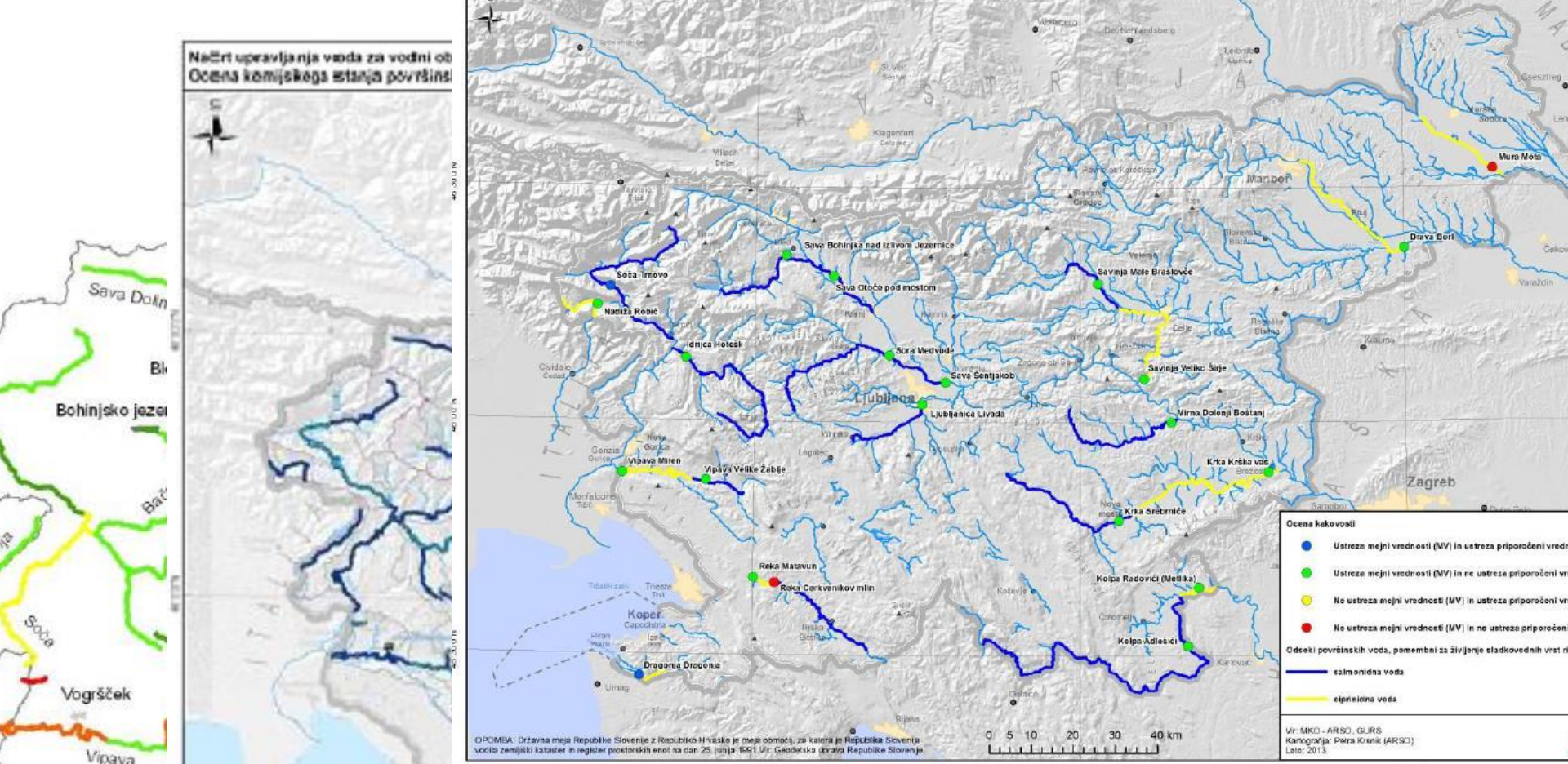
Kemijsko stanje površinskih voda

Stoječe vode

Poplave

Kakovost voda za življenje sladkovodnih vrst rib

5.1.2. Kakovost voda in vpliv na kakovost rib v prehrani ljudi

Slika 3: Ocena kakovosti odsekov salmonidnih in ciperinidnih voda v letu 2012 (ARSO, oktober 2013).

Slika 2: Kemijsko stanje površinskih voda v Sloveniji od leta 2006 do 2008 (Ocena stanja za Načrt upravljanja voda, Agencija RS za okolje, 2010)

6.	IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA	57
6.1.	OKOLJSKI CILJI PROGRAMA IN KAZALNIKI ZA SPREMLJANJE USPEŠNOSTI DOSEGANJA OKOLJSKIH CILJEV PROGRAMA	57
6.2.	METODA PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE	59
7.	PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE	61
7.1.	VODE	61
7.2.	NARAVA.....	68
7.3.	KUMULATIVNI VPLIVI.....	93
7.4.	ČEZMEJNI VPLIVI	94
8.	OMILITVENI UKREPI IN PRIPOROČILA.....	95
8.1.	VODE	95
8.2.	NARAVA	97
9.	SPREMLJANJE STANJA.....	105
9.1.	MONITORING VPLIVOV NA VODE.....	105
9.2.	MONITORING VPLIVOV NA NARAVO IN BIOTSKO PESTROST	105